

VREDNOVANJE JAVNIH POLITIKA

Prikazati, a pritom i vrednovati knjigu koja se bavi vrednovanjem izazovan je poduhvat.* Ne samo da je potrebno na najobjektivniji mogući način prikazati prednosti i nedostatke knjige već je potrebno posebnu pažnju posvetiti (ne)upotrebi pojedinih konstrukata i termina iz knjige u recenziji kako bi se dobila obuhvatna i akademski relevantna recenzija.

Knjiga *Vrednovanje javnih politika* slovenske politologinje i izvanredne profesorice na Fakultetu za društvene znanosti Sveučilišta u Ljubljani posebna je po mnogočemu. Počevši od toga da je to jedna od rijetkih knjiga politologa s područja bivše Jugoslavije o javnim politikama, preko činjenice da je pisana specifičnim pristupom potpuno usmjerenim na određenu populaciju (studentsku) pa sve do toga da je prožeta mnogobrojnim savjetima i tehnikama za što uspješniju primjenu usvojenog sadržaja u praksi. Zadaci svake, pa tako i ove recenzije trebali bi biti odgovori na sljedeća pitanja: koji je cilj autor(ica) želio postići ovom knjigom i je li u tome uspio? Na koju publiku autor(ica) cilja i je li ona uspješno pogodena? Kakav je položaj konkretnog

djela u odnosu na slične publikacije? Postoji li neki *novum* djela te ako postoji, koliko je relevantan?

Za početak treba reći je prijevod *Vrednovanja javnih politika* važan iz perspektive hrvatsko-slovenske suradnje. Naime autorica u predgovoru ističe da je prijevod knjige posvećen profesoru Zdravku Petaku, koji joj je dugogodišnja akademska podrška i intelektualna stimulacija. Valja naglasiti da je hrvatsko-slovenska suradnja na području javnih politika iznimno intenzivna i kvalitetna: hrvatski visokoškolski nastavnici javnih politika predaju u Sloveniji na Fakultetu društvenih znanosti, slovenski na Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu, doktorski kandidati imaju dvojna, hrvatsko-slovenska mentorstva, a u planu su i zajednički znanstvenoistraživački projekti. Upravo to simbolizira ova knjiga.

O čemu se tu zapravo radi?

Vrednovanje javnih politika djelo je podijeljeno u osam poglavlja koja tematiziraju: kontekst javnih politika i vrednovanja, kratku povijest vrednovanja, pregled vrednovanja javnih politika, ključnih aktera, tipologiju i metodologiju vrednovanja te njihove potencijal-

* Simona Kustec Lipicer, *Vrednovanje javnih politika*, Disput, Zagreb, 2012, 200 str.

ne zamke, kao i budućnost vrednovanja javnih politika. Hrvatsko izdanje prijevoda je knjige objavljene u Sloveniji 2009. godine, s nekim dodacima umjerenima na hrvatski kontekst. S tim u vezi postavlja se i najvažnije pitanje vezano uz prijevod: je li on bio potreban? Odgovor na to pitanje je pozitivan. Hrvatska "policy-znanost" ozbiljno pati od manjka (kvalitetnih) publikacija. Hrvatski politolozi kojima je interes usmjeren na analizu javnih politika, premda su u posljednje vrijeme nešto aktivniji, uglavnom brojčano zaostaju kad je riječ o objavljivanju knjiga i članaka o toj tematici. Osim Grdešićevih *Političkog odlučivanja* i *Osnova analiza javnih politika*, prijevoda Hillova *Procesa stvaranja javnih politika* i Colebatcheva *Policyja*, nema strukturirane i obuhvatne knjige koja bi problematizirala jednu ili više tema iz javnih politika na hrvatskom jeziku. Rezultat je malog broja publikacija o javnim politikama i manjak istraživača na tom području. Sve to dovodi do neadekvatnog položaja te grane unutar hrvatske političke znanosti, ali i do otežanog pristupa hrvatske javnosti informacijama o hrvatskim fenomenima javnih politika. Knjiga *Vrednovanje javnih politika* popunjava tu prazninu te svojom kvalitetom ima potencijal motivirati hrvatske znanstvenike da istražuju i objavljuju o ovoj tematici.

Što se hrvatskog prijevoda tiče (sa slovenskog je knjigu preveo Davor Gjennero), nekoliko je ozbiljnih nedostataka. Prevoditelj (autorica?) prevodi "evidence-based" kao "zasnovano na činjenicama" premda je ispravan prijevod "zasnovano na dokazima" (str. 40 i 107), nadalje, "transient observation" prevedeno je kao "prethodno promatranje" iako bi prihvatljiviji prijevod bio "prijelazno ili privremeno promatranje" (str. 150). Upitni su i sljedeći prijevodi: "brainstor-

ming" je zanimljivo, ali jednako nezgrapno – frcanje ideja (a ne ustaljen vihor/oluja mozgova, str 151), "selection bias" je "opterećeni izbor", dok se u hrvatskoj znanosti uglavnom prevodi jednostavno kao "selekcijaska pristranost" (str. 154).

Unatoč prevoditeljskim omaškama neupitna je kvaliteta ovog djela. Ono je obuhvatna studija jednog dijela *policy*-procesa koji obuhvaća različite perspektive i faze vrednovanja javnih politika s ciljem opisa i analize *policy*-vrednovanja. Autorica suvereno vlada teorijom i metodologijom javnih politika, što se jasno vidi iz impresivnog ekstenzivnog popisa literature nakon svakog poglavlja, ali i sposobnošću sinteze različitih *policy*-pristupa u jednu koherentnu cjelinu. Upravo to cijeloj knjizi daje akademsku važnost, ali i demonstrira autoričinu sposobnost prilagodbe željenoj populaciji (u ovom slučaju studentskoj). Valja eklatantno naglasiti da je knjiga udžbeničkog tipa te da kao takva sadrži sve prednosti i nedostatke udžbenika: velik broj informacija, pojednostavljen tekstualni sadržaj, slikovita grafička rješenja, ponekad previše digresija s ciljem što jasnijih opisa pojedinih tema, veći naglasak na deskripciji nego na analizi pojedinih fenomena.

Znakovito je, i važno, što autorica u posveti ističe da je knjiga posvećena njenim studentima. Nekadašnjim, sadašnjim i budućim. To je relevantno jer se nadovezuje na jednu od najvećih prednosti ove knjige, a to je metodička pogodnost s obzirom na publiku. Ovo se djelo gotovo savršeno prilagođava studentskoj perspektivi te vješto balansira čitljivost i informativnost sadržaja. Knjiga nije pretenciozni elaborat određenog područja, već ima jasnu tendenciju ponuditi objašnjenje ključnih točaka vrednovanja javnih politika s ciljem

što boljeg svladavanja materije. U tome pomaže najava tema u svakom poglavlju (zajedno s ključnim riječima), okviri s definicijama osnovnih pojmova te pitanja za ponavljanje na kraju poglavlja.

Druga ključna pozitivna karakteristika ove knjige jest isticanje važnosti metodologije u proučavanju javnih politika, pa i politologije općenito. Simona Kustec Lipicer ne slijedi nevoljkost politologa s područja jugoistočne Europe da se ozbiljnije posvete metodološkim odrednicama političke znanosti. Dapače, u gotovo svakom poglavlju knjige ističe se važnost primjene metodologije kako bi se dobili što vjerodostojniji, primjenjiviji i komparabilniji ishodi studija javnih politika. Stoga ne čudi što je upravo šesto poglavlje, posvećeno metodologiji vrednovanja javnih politika, vjerojatno najjače u knjizi. Autorica polazi od pretpostavke da evaluacijska istraživanja i vrednovanja nisu sinonimi, već da se razlikuju prema naglasku na metodologiji, tj. orijentiranosti na praksu ili akademske potrebe. Daljnjom argumentacijom važnosti razlikovanja tih dvaju pojmova uvodi nas u korake evaluacijskog istraživanja. Govoreći pritom o kriterijima evaluacije te prezenti-

rajući evaluacijske istraživačke metode i tehnike, sugerira budućim evaluatorima da posvete pažnju metodološkim alatima.

Na temelju ovog poglavlja može se zaključiti da autorica inklinira kvalitativnim istraživačkim metodama, s obzirom na to da su one kvantitativne nešto slabije zastupljene u tekstu. Usprkos tome što je premalo pažnje posvećeno kvantitativnoj metodologiji, poglavlje ipak nudi dovoljno detaljan i precizan uvid u metodologiju istraživanja evaluacije javnih politika za studente na pred-diplomskoj i diplomskoj razini.

Zaključno, knjiga *Vrednovanje javnih politika* originalno je i informativno djelo koje, premda je prvenstveno namijenjeno studentima, može poslužiti i kao priručnik organizacijama civilnog društva, ali i široj javnosti zainteresiranoj za evaluaciju. Svakako će biti vrijedna i kreatorima javnih politika, ali i političkim strankama. Naposljetku, završit ćemo ovu recenziju autoričinim apelom za bolji status vrednovanja i evaluacije unutar političke znanosti s ciljem kreiranja kvalitetnijih i responzivnijih projekata, ali i same discipline. Ostaje da se vidi hoće li struka taj apel uslišiti.

Marko Kovačić